

C. (Cees) van der Linden

Bestuursvoorzitter Beroepsvereniging voor Bewindvoerders Wsnp

Sanering van schulden: moeilijker kunnen we het niet maken?

Binnen de aanloop tot de Wsnp moeten teveel instanties zich met verschillende procedures bezighouden. Waarom zou de schuldenaar niet zelf het Wsnp-verzoekschrift-formulier kunnen invullen en, zonodig met hulp uit eigen kring, een buitengerechtigde regeling beproeven? En wat is de toegevoegde waarde van de artikel 285-verklaring? Via deze bijdrage bepleit ik bij de politiek: slecht alle hindernissen in het Wsnp-traject en geef schuldenaren een faire kans zelfstandig tot de Wsnp te geraken.

Het begin

Zodra Hans Dijkstra (gefingerde naam) besluit zich als zelfstandig ondernemer te vestigen wordt Hans door instanties voor vol aangezien. Hij kan zelf naar de Kamer van Koophandel, kan zelf het UWV benaderen, kan zelf procederen zolang de competentiegrens niet wordt overschreden en hij kan zelf besluiten personeel aan te nemen. Een verantwoordelijke baan met veel impact. Als het niet goed gaat, dan kan Hans zelfstandig ontslag voor zijn personeel aanvragen en als het allemaal fout loopt dan kan Hans zelfs, met lood in zijn schoenen, een eigen aangifte tot faillissement indienen. Hans wordt dan door de rechtbank uitgenodigd om uit te leggen waardoor hij de moeilijke keuze moest maken zijn faillissement aan te vragen.

Anders wordt het zodra Hans beseft dat een einde van zijn niet goed lopende onderneming niet per se door faillissement moet geschieden, en eventueel zelfs voorkomen kan worden. Hans heeft, als verstandig en zelfstandig handelend ondernemer, op internet uitgevonden dat er een wettelijke schuldsaneringsregeling bestaat, de Wsnp. Hij heeft goed begrepen dat dit een betere oplossing vormt dan het faillissement en hij besluit daarom die weg in te slaan. De Wsnp helpt hem immers van de schulden af.

Maar dan verandert de situatie drastisch

Van de een op de andere dag is Hans klaarblijkelijk niet meer bij machte om zelfstandig formulieren in te vullen of een overzicht van zijn schulden te maken. Het wordt hem door instanties duidelijk gemaakt dat hij niet bevoegd is die Wsnp-aanvraag zelf in te dienen. Hans dient contact op te nemen met de instantie in zijn gemeente die aangewezen is zijn aanvraag Wsnp bij de rechtbank in te dienen en deze instantie gaat, hopelijk, voortvarend aan de slag. Dat het daarin geregeld misgaat

wordt pijnlijk duidelijk gemaakt in het recent verschenen rapport van de Nationale ombudsman 'Burgerperspectief op schuldhulpverlening'. Het voert te ver om hier uitgebreid stil te blijven staan bij alle uitkomsten van dat rapport; ik beveel echter lezing van harte aan. Wel haal ik hier wat elementen uit het rapport.

Het rapport Burgerperspectief op schuldhulpverlening

Uit het rapport zou men de conclusie kunnen trekken dat er iets fundamenteels misgaat bij de uitvoering van de rond de schuldenproblematiek opgebouwde industrie. Onaardig gesteld: het lijkt er op dat schuldhulp meer is gericht op de instandhouding van de eigen organisatie dan op het feitelijke doel: financieel gezond maken van de klant. Dat is echter te kort door de bocht en het doet onrecht aan de vele initiatieven en de inzet die voor velen wordt getoond waar het gaat over de hulp aan schuldenaren. Maar waarom gaat het dan, ondanks alle goede bedoelingen, zo veel keren mis en komt de Nationale ombudsman toch tot zoveel aanbevelingen ter verbetering?

Wsnp-aanvraag, waarom zo moeilijk?

Mijn visie is dat binnen de aanloop tot de Wsnp teveel instanties werkzaam zijn met het voeren van processen en daarmee elk proces van eigen, niet op elkaar afgestemde, regels voorzien. Het gevolg is dat de burger-schuldenaar zich van formulier naar formulier, van fase naar fase, en van instantie naar instantie moet slepen. Het is op geen enkele manier uit te leggen dat Hans, die wel in staat wordt geacht een eigen onderneming te voeren, formulieren in te vullen, personeel aan te nemen en te ontslaan en zijn eigen faillissement aan te vragen, nu plotsklaps niet langer in staat wordt geacht een doodsimpel formulier in te vullen als het verzoek-

schrift van artikel 284 van de Faillissementswet (Fw)? En samen met zijn boekhouder, een buitengerechtelijke regeling te beproeven zoals vereist volgens artikel 285 lid f Fw?

Het is ook niet uit te leggen dat een werknemer, die jarenlang op de financiële afdeling van een onderneming heeft gewerkt en heel goed weet hoe formulieren ingevuld moeten worden, ook niet in staat zou zijn tot het indienen van zijn aanvraag Wsnp. En is de beschermingsbewindvoerder, die het dossier van zijn cliënt(e) heel goed kent, en de achtergrond van diens schuldenlast, daartoe niet eveneens in staat?

Alle goede bedoelingen van instanties ten spijt vraag ik mij door de jaren heen steeds meer af waarom het rond de aanvraag Wsnp zo moeilijk wordt gemaakt. Wat is er mis mee om iemand die wel zelf zijn faillissementsaanvraag mag indienen, ook toe te staan om de toepassing van de Wsnp aan te vragen? Ik besef heel goed dat daarmee veel meer werk bij de rechtbanken terechtkomt, maar die zijn toch bij uitstek ingericht op de behandeling van insolventies? Weliswaar dus meer werk voor de rechtbanken, maar hoeveel verloren tijd besparen wij daarmee, hoeveel oplopende schulden, renten en kosten, hoeveel frustraties?

Vereenvoudigen van de Wsnp, het wordt tijd

Het verdient aanbeveling nog eens heel goed naar alle instrumenten van de Wsnp te gaan kijken.

In mijn visie kan de toegang tot de Wsnp aanzienlijk vereenvoudigd worden. De wet voorziet er in dat de aanvrager zelf het verzoekschrift, bedoeld in artikel 284 Fw, invult. Het invullen van de bijlage (bedoeld in artikel 285 Fw) brengt ook niet al te veel problemen met zich, de aanvrager kan dit grotendeels zelf en anders kan een handige boekhouder dit verzorgen.

Alleen de in artikel 285 lid f Fw bedoelde verklaring van het college van B&W dient nog verkregen te worden, ik zie echter niet in wat de toegevoegde waarde van die verklaring is. Tijdens de toelatingszitting toetst de rechtbank immers of voldaan wordt aan de toelatingsvereisten, het is in redelijkheid niet vol te houden dat het stempeltje van B&W, of het ontbreken daarvan, de feitelijke grondslag vormt voor het al dan niet toelaten van de schuldenaar tot de Wsnp. Het dient immers over de

inhoud van het verzoekschrift te gaan en de noodzaak tot toepassing van de Wsnp, niet meer en niet minder.

Hindernisbaan vereenvoudigen

Het rapport van de Nationale ombudsman lezende, en op grond van mijn ervaringen gedurende 17 jaar bewindvoerderschap, kan ik maar tot één conclusie komen: Vanaf de aanvang van de Wsnp in 1998 wordt geworsteld met de hindernisbaan die het minnelijk traject wordt genoemd: ondanks alle inspanningen van vele partijen wordt deze hindernisbaan niet geslecht. Erger nog, uit het rapport van de Nationale ombudsman blijkt zelfs dat er nieuwe barrières worden opgeworpen, onder meer voor het enorme aantal huizenbezitters en de (ex-) ondernemer.

Voor de huizenbezitter is dat extra wrang, eerst nodigt het fiscale systeem je uit tot het aangaan van een forse hypothecaire geldlening en als het daardoor misgaat dan wordt je, door die geldlening, de toegang tot de Wsnp aanvraag onthouden. Het wordt daarom tijd voor een drastische koerswijziging. Als je het al vanaf 1998 probeert beter te doen en het resultaat is nog steeds niet behaald, dan moet je erkennen dat het op deze wijze niet meer lukt en moet je andere stappen durven te nemen. Mijn oproep aan de politiek is: durf toe te geven dat het volstrekt anders moet en maak nou echt werk van het oplossen van schulden, slecht alle hindernissen in het traject en geef schuldenaren een faire kans zelfstandig tot de Wsnp te geraken. In dat plan zou het passen dat iedere aanvraag voor toepassing van de Wsnp, gelijk aan het faillissement, door de schuldenaar zelf gedaan kan worden. Laat de rechtbank de aanvraag marginaal toetsen, ook door raadpleging van het insolventieregister, en laat de bewindvoerder gedurende de eerste zes maanden van de Wsnp deze toetsing vervolledigen.

Indien de schuldenaar dan niet blijkt thuis te horen in de Wsnp dan is de weg van de tussentijdse beëindiging aanwezig. Meer werk voor de rechtbanken? Jazeker. Meer gerichte en snelle oplossingen voor de schuldenaren? Jazeker. Besparingen in het minnelijk traject? Jazeker. Blijven wij echter onverhoopt op de huidige weg doorgaan, dan wijzig ik bij dezen de titel van mijn bijdrage: "Sanering van schulden: moeilijker kunnen wij het wel maken!".